

Subjekty finančního trhu jako účastníci řízení před ČNB

Řízení při dohledu nad finančním trhem
přednáška

Obecně ke správnímu řízení

- zák. č. 500/2004 Sb., správní řád – upravuje mj. postup orgánů moci výkonné a jiných orgánů, případně i FO a PO, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy
- Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá
- Konstitutivní vs. deklaratorní účinky
- Správní orgány jsou věcně příslušné jednat a rozhodovat jen ve věcech, které jim byly svěřeny zákonem nebo na základě zákona
- Procesní normy, procesní předpis
- V oblasti finančního trhu jsou procesní normy ve více právních předpisech
- Subjekty finančního trhu jsou vymezeny primárně v sektorových hmotněprávních předpisech

Účastníci řízení I - obecně

- Pojem upravený v zák. č. 500/2004 Sb., správní řád (zejm. § 27 a § 28)
- Účastníky jsou:
- v **řízení o žádosti** žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu
- v **řízení z moci úřední** dotčené osoby, jimž má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají anebo nemají
- další dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech
- osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon

Účastníci řízení II - jednání

- Jménem právnické osoby činí úkony ten, kdo je k tomu oprávněn v řízení před soudem podle zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (§31 SŘ)
- V OSŘ (§21) je stanoveno, že za právnickou osobu jedná:
- **člen statutárního orgánu**; tvoří-li statutární orgán více osob, jedná za právnickou osobu předseda statutárního orgánu, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen; je-li předsedou nebo pověřeným členem právnická osoba, jedná vždy fyzická osoba, která je k tomu touto právnickou osobou zmocněna nebo jinak oprávněna
- **zaměstnanec (člen)**, který tím byl statutárním orgánem pověřen
- **vedoucí jejího odštěpného závodu**, jde-li o věci týkající se tohoto závodu
prokurista, může-li podle udělené prokury jednat samostatně

Subjekty finančního trhu

- **Základní subjekty:**

- ČNB
- Obchodní banky, družstevní záložny
- Nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů
- Investiční společnosti a fondy
- Penzijní společnosti
- Pojišťovny
- Různí zprostředkovatelé (vázaní zástupci)
- Směnárníci

- **Další subjekty:**

- Ministerstvo financí
- Finanční arbitr, a další

Více např. zde:

<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/popis-financniho-trhu/struktura>

ČNB I

- Není účastníkem řízení, je dohledovým orgánem
- Centrální banka (provádí měnovou politiku), dohledový orgán
- Základní právní předpis: správní řád + zákon č. 6/1993 Sb., o ČNB

- Zákon o ČNB:
- §1 – ČNB jsou svěřeny **kompetence správního úřadu** v rozsahu stanoveném tímto zákonem
- § 44 – přehled dohlížených subjektů
- § 44a – přehled dohlížených činností
- § 46c – 46f – speciální ustanovení o správním řízení
- Příjmy ze správních poplatků jsou příjmem ČNB
- Příjem z pokut je příjmem státního rozpočtu

ČNB II

- Speciální zákony vztahující se na vybrané subjekty finančního trhu:
- Zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu
 - Tento zákon upravuje působnost a pravomoci České národní banky při výkonu dohledu nad kapitálovým trhem a stanoví některá práva a povinnosti subjektů, které na tomto trhu působí.
- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
 - Zejm. obecně § 3 a 6 „V řízení ve věcech upravených tímto zákonem se postupuje podle obecných právních předpisů, pokud jednotlivá ustanovení tohoto zákona nebo zvláštních zákonů nestanoví jinak“ dále §135-192
 - Opatření k nápravě - §9, 10; vedení evidencí a seznamů - §13
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
 - Zejm. dohled § 25-25e, opatření k nápravě §26

Banky I

- Základní právní úprava v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách
- Definuje subjekt, tj. banku; kritéria v § 1
- Upravuje vybrané vztahy související se vznikem, podnikáním a zánikem bank se sídlem na území České republiky, včetně jejich působení mimo území České republiky, a dále některé vztahy související s působením zahraničních bank na území České republiky
- Obsahuje hmotněprávní i procesně právní normy
- § 4-7b, 34 problematika licence
- Žádosti o licence přijímá ČNB, která o nich rozhoduje
- Požadavky na kapitál, odborná způsobilost, technické a organizační předpoklady, obchodní plán, atd.
- <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/povolovaci-a-schvalovaci-rizeni/povolovaci-a-schvalovaci-rizeni-banky/>

Družstevní záložny – „kampeličky“

- Základní právní úprava v zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech
- Definice subjektu, tj. „kampeličky“ v § 1
- Regulace nejprve velmi mírná, v 90. letech velké množství krachů
- Následně posílena regulace, stále mírnější oproti bankám
- Klienti vs. členové
- Stanovy
- V roce 2019 jen 9 registrovaných kampeliček v ČR s cca 12,5 tis. členy

Nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů

- Nový zákon o spotřebitelském úvěru, č. 257/2016 Sb.
- ČNB jako dohledový orgán
- Potřeba licence od ČNB

- Více info např. zde
- https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/vykon_dohledu/povolovaci_schvalovaci_rize/poskytovatele_spotrebiteleskeho_uveru/download/zakladni_info_podnikatele_zsu.pdf

Investiční společnosti a fondy

- Základní předpis, zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a fondech („ZISIF“)
- Vymezení subjektů – investiční společnost, investiční fondy
- Správní řízení – ČNB má kompetence správního orgánu:
 - Řízení o žádostech (§479-§533)
 - Dohled (speciální ustanovení § 534-598)
 - Přestupky (§599-622a)
- Vyhláška č. 247/2013 Sb., o žádostech podle ZISIF
- Problematika investičních společností a fondů bude blíže rozebrána v předmětu Právo finančního trhu I

Penzijní společnosti

- Základní právní úprava – zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření a zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem
- V ČR v současné době 8 penzijních společností
- ČNB dohlíží nad penzijními společnostmi
- „dohled v oblasti penzí“
- Více např. zde:
- <https://www.apfcr.cz/zakladni-udaje/>

Obchodníci s cennými papíry

- Základní právní úprava v zákoně č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
- Obchodník s cennými papíry je právnická osoba, která je na základě povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry uděleného ČNB oprávněna poskytovat hlavní investiční služby (§ 5)
- Povolení dává ČNB, která je dohledovým orgánem
- Mezi hlavní investiční služby patří zejm. (§4):
 - přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů,
 - provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na účet zákazníka,
 - obchodování s investičními nástroji na vlastní účet,
 - obhospodařování majetku zákazníka, je-li jeho součástí investiční nástroj, na základě volné úvahy v rámci smluvního ujednání,
- investiční poradenství týkající se investičních nástrojů, a další

Pojišťovny, zajišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé I

- Základní právní předpis zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví
- Povolení a dohled provádí ČNB
 - uděluje povolení k provozování pojišťovací činnosti podle pojistných odvětví životních pojištění, podle pojistných odvětví neživotních pojištění nebo podle skupin neživotních pojištění
- Požadavky: obchodní plán, základní kapitál, požadavky na odbornost
- § 84 – 87 dohled v pojišťovnictví

Pojišťovny, zajišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé II

- Distribuce pojištění a zajištění
- Základní právní předpis zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění
- § 5 úprava subjektů, které mohou zprostředkovat pojištění či zajištění
- § 94-106 dohled ČNB
- § 107-118 přestupky

Instituce platebního styku

- Základní právní předpis, zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku
- ČNB má opět funkci dohledového orgánu s kompetencí správního úřadu
- § 5-106 bližší vymezení a úprava subjektů
- § 226 – 236 přestupky
- § 237 – 236 dohled
- Více např. zde:
- <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/platebni-instituce-a-instituce-elektronickych-penez/>

Směnárníci

- Základní právní předpis, zákon č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti
- Vyhláška č. 315/2013 Sb., o směnárenské činnosti
- Směnárenskou činnost mohou provozovat banky, zahraniční finanční, spořitelní a úvěrní družstva za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost spořitelních a úvěrních družstev, směnárníci a Česká národní banka
- Podmínkou výkonu směnárenské činnosti směnárníkem, který může být fyzickou nebo právnickou osobou, je udělení povolení k činnosti směnárníka Českou národní bankou

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz